

สมญานามของโนรา

ธรรมนิตย์ นิคมรัตน์*

โนราเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่เข้าถึงจิตใจคนภาคใต้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นในอดีตหรือปัจจุบันเพราะโนราเป็นการแสดงที่คลี่คลายมาจากการประกอบพิธีกรรมของคนภาคใต้ เมื่อมีเรื่องทุกข์ยากเดือดร้อนใจถ้าหากหาที่พึ่งยึดเหนี่ยวจิตใจหรือช่วยเหลือแก้ไขเรื่องเดือดร้อนไม่ได้ก็ต้องบนบานสานกล่าวขอให้วิญญาณบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว มาช่วยเป็นกำลังใจลดบันดาลในเรื่องทุกข์ร้อนดังกล่าวหมดไป เมื่อประสบผลสำเร็จก็จะมีการแก้บน เช่นสรวงบูชาเชิญวิญญาณบรรพบุรุษ ตายาย เทวดา ที่ได้อ้อนวอนดังกล่าวมาสิ่งสถิตอยู่ในร่างทรงของเครือญาติเพื่อให้ลูกหลานเข้ามาพบปะกราบไหว้บูชา แสดงความกตัญญู ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวโนราจะเป็นสื่อกลางในการร้องเชิญและร่ายรำประกอบ กิจกรรมร่วมกับลูกหลานเจ้าภาพหรือเครือญาติผู้รับงาน เพื่อให้วิญญาณบรรพบุรุษมาปรากฏในร่างทรงและเชิญกลับไปสรวงสวรรค์ ความใกล้ชิดสนิทสนม คั่นเคยระหว่างโนรากับชาวบ้าน ในการประกอบพิธีกรรมและความบันเทิงดังกล่าวทำให้คนภาคใต้รักและชื่นชอบในศิลปะการแสดงโนราด้วยความจริงใจ เมื่อโนราประกอบพิธีกรรมหรือแสดงโนราได้ดีเยี่ยมเป็นที่ชอบอกชอบใจ ก็จะเฝ้าติดตามชมการแสดงโนราอย่างใกล้ชิด ทราบข่าวว่ามีคณะโนราที่ตนชื่นชอบแสดงที่ไหนก็จะเฝ้าติดตามการแสดงและเอ่ยปากชื่นชมความประทับใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอยู่เสมอ เมื่อหลายๆ คนมีความชื่นชอบและประทับใจในโนราในเรื่องอย่างเดียวกันก็จะให้สมญานามเพื่อยกย่องเพราะเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านทุกคนหรือการได้รับคะแนนนิยมของมหาชนในปัจจุบันให้แก่โนราท่านนั้น ลักษณะสมญานามที่ชาวบ้านมอบให้กับโนรานี้ถือได้ว่าเป็นเกียรติยศหรือเกียรติบัตรและความสำเร็จอย่างหนึ่งที่จะเกิดกับโนราไปตลอดชีวิต เนื่องจาก

*อาจารย์ประจำภาควิชาดุริยางคศาสตร์ คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยทักษิณ

เป็นสมณานามที่ชาวบ้านถนัดกรองมาจากความประทับใจจากการดูการแสดงโนราท่านนั้นอยู่เสมอจนจำบุคลิกได้อย่างใดอย่างหนึ่งที่ประทับใจได้

สมณานามนั้นมีหลายประเภทได้แก่

1. สมณานามที่บอกถึงการร้ายรำ
2. สมณานามที่บอกการขับร้อง
3. สมณานามที่บอกภูมิลำเนาของโนรา
4. สมณานามที่บอกสถานภาพของโนรา

ความสำคัญของสมณานาม ดังกล่าวนั้น คนภาคใต้จะได้รับคำกล่าวขานเล่าลือกันจากปากต่อปากในเรื่องความมีชื่อเสียงของโนราแต่ละคน โนราที่มีสมณานามจนเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านก็จะมีการแสดงไปตามท้องถิ่นต่างๆ ทั่วทั้งภาคใต้ ซึ่งเรียกว่า “ติดชั้นหมาก” จะต้องไปแสดงโนราที่ต่างๆ เพื่อพิสูจน์ คำรำลือ หรือที่คนชื่นชอบได้ดูโนราด้วยความอึ้งเอิบใจ ดังสมณานาม

1. สมณานามที่บอกลักษณะการร้ายรำ

โนราที่มีลีลาการร้ายรำจนได้รับคำกล่าวขานจากชาวบ้านนั้นมีหลายท่าน เช่น

โนราฟุ่มเทว จังหวัดพัทลุง โนราคล้าย ชีหนอน จังหวัดนครศรีธรรมราช โนราติน กระดุกอ่อน จังหวัดนครศรีธรรมราช โนราเชย นกยูงทอง จังหวัดนราธิวาส

โนราฟุ่มเทว หมายถึง โนราฟุ่ม ช่วยพุนเงิน จากจังหวัดพัทลุง มีลีลาการร้ายรำงามมาก ทำรำแต่ละท่าเหมือนเทวดา เหาะเหินจากสวรรค์ลงมาร้ายรำให้ดู

โนราคล้าย ชีหนอน หมายถึง โนราคล้าย พรหมเมศร์ จากจังหวัดนครศรีธรรมราช แสดงการร้ายรำชีหนอนได้สวยงาม และประทับใจมาก

โนราติน กระดุกอ่อน หมายถึง โนราติน ศิลาพรหม จากจังหวัดนครศรีธรรมราช แสดงท่ารำได้อ่อนช้อยมาก มีการม้วนลำตัวหรือขดตัวให้กลมเหมือนคนไม่มีกระดูก

โนราเชย นกยูงทอง หมายถึง โนราเชย กองสุวรรณ จากจังหวัดนราธิวาส มีลีลาการร้ายรำหรือการขัดท่าแต่ละครั้ง สง่างามเหมือนลีลาของนกยูง

นอกจากนี้ ยังมีโนราซึ่งได้รับพระราชทานนามสกุล จากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากได้มาแสดงถวายใน “งานพระราชพิธี ณ บรมมหาราชวัง เมื่อประมาณ พ.ศ. 2466 ซึ่งเป็นโนราจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ชื่อโนราหมดลัน ยอดระบำ เป็นลูกศิษย์ของโนราหมื่น

ระบำ บันเทิงชาติรี (โนราคล้าย ชี้นอน) ซึ่งเป็นบรรดาศักดิ์ด้านการแสดงซึ่งได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเช่นเดียวกัน”¹

โนราซึ่งได้สมญานามล้วนเป็นโนราผู้ชายที่มีฝีมือในการร่ายรำทุกกระบวนท่าได้ยอดเยี่ยม ย่อมแสดงให้เห็นว่าในอดีตชาวบ้านภาคใต้จะชื่นชอบโนราที่มีฝีมือหรือลีลาการร่ำดี เพราะลีลารำเป็นศิลปะการแสดงที่โนราใช้สื่อความหมายและสุนทรียรสแห่งศิลปะได้ดีและเป็นเอกลักษณ์ชัดเจน

นอกจากนี้มีโนราผู้หญิง ซึ่งได้รับสมญานามจากพระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพร พระราชทานให้คือ โนรากัญญา นาฏราช

โนรากัญญา นาฏราช หมายถึง โนรากัญญา พิบูลย์ แห่งจังหวัดระนอง ท่านนี้มีลีลาการรำเหมือนการฟ้อนรำของพระราชหาหรือโนราของพระราชหา คือโนราที่ข้าหลวงหรือเจ้านายเป็นผู้อุปถัมภ์ดูแล

2. สมญานามที่บอกลักษณะการขับร้อง

การแสดงโนรานอกจากมีวิธีการร่ายรำเป็นความสำคัญอันดับแรกแล้ว การขับร้องประกอบการร่ายรำ เป็นสิ่งสำคัญที่คนภาคใต้ชอบและให้สมญานามกับ กับโนราหลายท่านเช่น

¹วิเชียร ณ นคร. มดลีน ยอดระบำ. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 12. กรุงเทพฯ :มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ 2542. หน้า 5857.

โนรายุพิน เสียงทอง จังหวัดพัทลุง โนราหนูเขียน เสียงทอง จังหวัดนครศรีธรรมราช
โนรน้ำอ้อย เสียงทอง จังหวัดนครศรีธรรมราช โนราครั้น เสียงทอง จังหวัดตรัง
โนราศรีเวียง เสียงทอง จังหวัดนครศรีธรรมราช โนราอารี เสียงทอง จังหวัดนครศรีธรรมราช
โนรายุพิน เสียงทอง หมายถึง โนรายุพิน ทองศรีชุม จังหวัดพัทลุง มีน้ำเสียงหรือลีลา
ในการขับร้องดังกังวาลคล้ายกับเสียงโลหะที่เคาะแล้วเสียงสะท้อนไกล เช่น ช้อง หรือโหม่ง
โนรน้ำอ้อย เสียงทอง หมายถึง โนรน้ำอ้อย ไหลสุวรรณ จังหวัดนครศรีธรรมราช
มีน้ำเสียงหวานไพเราะกังวานอีกทั้งการขับกลอนก็มีเสน่ห์เสียงหวานน่าฟัง
โนราซึ่งมีสมณานามลงท้ายด้วยเสียงทอง ซึ่งเป็นโนราผู้หญิง จำนวนมากย่อมแสดงให้เห็น
ทราบว่าทางภาคใต้เริ่มชอบการแสดงโนราซึ่งมีผู้หญิงมาร่วมแสดง และนิยมผู้หญิงที่มีน้ำเสียงการ
ขับร้องกลอนที่ไพเราะ ซึ่งบางครั้งไม่จำเป็นต้องมีความงดงามทางการร่ายรำ หรือรูปแบบการแสดง

3. สมณานามที่บอกภูมิลำเนาของโนรา

ภูมิลำเนาซึ่งเป็นสมณานามต่อท้ายจากชื่อของโนรานั้น มีความสำคัญต่อโนรา ถึงแม้จะ
ไม่มีชื่อเสียงด้านการร่ายรำ หรือการร้อง แต่การแสดงโดยภาพรวม หรือรูปแบบการแสดงทั้งคณะ
จะมีฝีมือ การที่มีชื่อภูมิลำเนาต่อท้ายชื่อจะสะดวกในการติดต่อรับโนรามาแสดงเพราะรู้จัก
ภูมิลำเนาจากสร้อยชื่อ หรือสมณานามที่ตามมาเป็นอันดับแรก เช่น คณะโนราต่อไปนี้

โนราช่วง ควนเงิน โนรายก ทะเลน้อย โนราเหมีย นาลิง โนราคล้าย บางदान โนราออน
ปากอ โนราลัน ทะเลน้อย โนราจ้าย ปากเหมือง โนราแปลก ท่าแค โนราจดี ขวัญใจชาวเกาะ
โนราเปลื้อง กระดังงา

โนราช่วง ควนเงิน หมายถึง โนราช่วง มณีเศวต บ้านเดิมอยู่ตำบลควนเงิน อำเภอ
ชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

โนราเหมีย นาลิง หมายถึง โนราเหมีย ณ ชาตรี บ้านเดิมอยู่หมู่บ้านนาลิง ตำบลห้วยลึก
อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

โนรายก ทะเลน้อย หมายถึง โนรายก ชูบัว บ้านเดิมอยู่บ้านทะเลน้อย ตำบลพะนางตุง
จังหวัดพัทลุง

โนราคล้าย บางदान หมายถึง โนราคล้าย ศิริยอด บ้านเดิมอยู่บ้านบางदान ตำบลพะวง
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

โนราจอ น ปากรอ หมายถึง โนราจอ เพ็ญจำรัส บ้านเดิมอยู่ตำบลปากรอ อำเภอ
สิงหนคร จังหวัดสงขลา

โนราจ้าย ปากเหมือง หมายถึง โนราจ้าย พุนแก้ว บ้านเดิมอยู่ตำบลปากเหมือง อำเภอ
ป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

โนราแปลก ท่าแค หมายถึง โนราแปลก ชะบาล บ้านเดิมอยู่ตำบลท่าแค อำเภอเมือง
จังหวัดพัทลุง

โนราจอดี ขวัญใจชาวเกาะ หมายถึง โนราจอดี พรหมเมศร์ บ้านเดิมอยู่ตำบลแม่น้ำ
อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี²

จากสมณานามที่ตามหลังชื่อโนรา ทำให้ทราบถึงสภาพท้องถิ่น ชุมชน ที่ศิลปินโนราอาศัย
อยู่ชุมชนที่ปรากฏอยู่ในชื่อโนรา ล้วนเป็นแหล่งที่มีลูกหลานคณะโนรา หรือ โนราคนอื่นๆ อาศัย
รวมอยู่ด้วยกันการได้ไปพบปะโนราถึงชุมชนทำให้ได้รู้จักหรือติดต่อกับโนราท่านอื่น ซึ่งได้อาศัย
อยู่ในละแวกใกล้เคียงกัน นับว่าการติดต่อโนราจากสมณานามลำนานา จะมีประโยชน์ต่อผู้จัดหา
โนรามาแสดงเป็นอย่างยิ่ง ถึงแม้ว่าระยะทางในการติดต่อเป็นระยะไกล

4. สมณานามที่บอกสถานภาพของโนรา

สมณานามซึ่งบอกสถานภาพของโนรานี้ มีความหลากหลายมาก เพราะบางชื่อเป็น
สมณานามซึ่งชาวบ้านพร้อมใจกันตั้งขึ้นมา แต่ในปัจจุบันการพัฒนาการแสดงโนราเปลี่ยนรูปแบบ
ไปมีโนรารุ่นใหม่เกิดขึ้นมากมายหลายคณะ สมณานามที่ปรากฏในโนราอาจะตั้งขึ้นจากเหตุผล
ต่อไปนี้

1. ครูโนราอาวุโสเป็นผู้ตั้งสมณานามให้เพื่อใช้ในการแสดง
2. ผู้อุปการะหรือผู้สนับสนุน ในการจัดตั้งคณะแสดงเป็นผู้ตั้งให้
3. ศิลปินโนราจะเป็นผู้แต่งตั้งเอง

สมณานามที่บอกสถานภาพของโนราซึ่งชาวบ้านโดยทั่วไปเป็นผู้ตั้งให้เนื่องจากมีวิธี
การแสดงที่โดดเด่นกว่าโนราคณะอื่น เช่น

4.1 สมณานามที่บอกสภาพเครื่องแต่งกาย

โนราแป้น เครื่องงาม จังหวัดตรัง โนรายก เจ็ดหาบ จังหวัดพัทลุง

โนราแป้น เครื่องงาม หมายถึง คณะโนราแป้น รักราวี จังหวัดตรัง เป็นคณะโนรา
ที่มีเครื่องแต่งกายของนักแสดงแต่ละคนสวยงามสะดุดตา มีความพร้อมในการสร้างเครื่องแต่งกาย
โนราแต่ละชุดที่แสดงออกมา

โนรายก เจ็ดหาบ จังหวัดพัทลุง หมายถึง โนรายก ช่วยพูนชู จะมีเครื่องแต่งกาย เยอะมาก ต้องหาบคอนสัมภาระและเครื่องแต่งกายกันถึง 6-7 คน ซึ่งโดยปกติเครื่องแต่งกาย โนราจะมีเพียง 1-2 ชุด และโนราจะเป็นผู้ขนสัมภาระด้วยตนเอง

4.2 สมญานามที่บ่งบอกสถานภาพของความอาวุโส บุคลิกเฉพาะ ความเชี่ยวชาญของ ศิลปินโนรา

โนราวัน เฒ่า จังหวัดนครศรีธรรมราช โนราแปลกคำ จังหวัดพัทลุง โนราแปลกขาว จังหวัดปัตตานี

โนราวัน เฒ่า หมายถึง โนราวัน สุขเกษม จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นโนราอาวุโส ที่มีชื่อเสียง เมื่อกล่าวถึงชื่อทุกคนจะยอมรับในฝีมือและมีความศรัทธาในผลงานการแสดง

โนราแปลกคำและโนราแปลกขาว หมายถึง โนราแปลกที่มีชื่อเสียงและอาวุโสนั้น มีอยู่ 2 ท่าน คือ โนราแปลกซึ่งมีรูปร่างใหญ่ ผิวคล้ำ จากจังหวัดพัทลุง และโนราแปลกซึ่งมีรูปร่าง ใหญ่ ผิวขาวจากจังหวัดปัตตานี ซึ่งทั้งสองท่านจะมีลูกศิษย์โนราจำนวนมากมาย

4.3 สมญานามที่บอกถึงผู้ช่วยในการรำ

การแสดงโนราไม่ได้ใช้นักแสดงเพียงคนเดียวตลอดไป บางครั้งต้องมีผู้ช่วยหรือคู่ รำเข้ามาประกอบด้วย เพื่อให้การแสดงดูน่าสนใจมากยิ่งขึ้น การที่โนรามีผู้ช่วยหรือคู่รำซึ่งมี ลีลาการรำ ชื่นเชิง ความสามารถเท่าเทียมกัน การรำสอดคล้อง รู้ทางและรู้ใจกัน ทำให้การแสดง แต่ละครั้งประทับใจผู้ชมซึ่งจะต้องถามหา ถ้าหากขาดนักแสดงคนใดคนหนึ่งไปจะทำให้การแสดง ครั้งนั้นไม่ได้รสชาติหรือขาดความสนุกสนาน ศิลปินโนราซึ่งมีคู่รำที่มีชั้นเชิงการรำสอดคล้องกัน ไ้ ได้แก่ ศิลปินโนราต่อไปนี้ โนราพิณ-พันธ์ โนราขาบ-ชัย โนราเต็ม วินวาด โนราปูน-เจริญ โนรา อบอวน โนราละมุนละม้าย โนราเฉลิมทองแฉล้ม โนราประดับสังวาลย์ โนราหยับโพยม โนรา ถวิล-สายพิณ จำปาทอง

โนราเต็ม วินวาด หมายถึง โนราเต็ม อ่องแข็ง จังหวัดตรัง จะมีคู่รำเป็นภรรยา 2 คน คือ โนราหนูวินและโนราหนูวาด ซึ่งทั้งสองท่านนี้มีชั้นเชิงการรำและการขับกลอน ปฏิภาณ ไหวพริบ สอดคล้องกับการแสดงของโนราเต็ม

โนราปูน-เจริญ หมายถึง โนราปูน สุขทอง และโนราเจริญ ยอดระบำ แห่งจังหวัด นครศรีธรรมราช เป็นโนราที่มีชั้นเชิงลีลาการรำ ท่าบทร้องกลอน ชิงไหวชิงพริบได้เท่าเทียมกัน จะต้องรำคู่หรือร้องกลอนได้กันอยู่เสมอ

โนราพยับ โปยม หมายถึง โนราพยับ รัตนโสภณ และโนราโปยม รัตนโสภณ จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นบุตรทั้งสองคนของโนราแปลกขาว จะแสดงโนราพร้อมกันในการแสดงแต่ละครั้ง

สมณานามของโนรา หรือ สร้อยคำ ซึ่งตามหลังชื่อโนราแต่ละคนในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปเพราะการแสดงโนรา มีความนิยมแพร่หลาย มีโนราเกิดขึ้นในรูปแบบใหม่ๆ หลายคณะ ชื่อหรือสมณานาม เพื่อให้สะดวกในการเรียกหรือเพื่อความสะดวกในการเขียนป้ายชื่อคณะหรือเป็นความนิยมการใช้คำแต่ละยุคสมัยต่างๆ เช่น โนราลอย เบญจศิลป์ โนราเสน่ห์น้อย ดาวรุ่ง โนราสมพงษ์น้อย ดาวรุ่ง โนราสายทิพย์ เสน่ห์ศิลป์ โนราฉลุย ประดิษฐ์ศิลป์ โนราปริชา อำนาจศิลป์ โนราครั้นน้อย ดาวรุ่ง โนราฉลองน้อย ดาวรุ่ง โนราสมพงษ์ ศ.สมบุรณ์ศิลป์ โนราอ้อมจิตร เจริญศิลป์ โนราเกษร นครศิลป์ โนราปัญญาศิลป์ โนราละมัยศิลป์ และโนราสุกญา เสียงเสน่ห์ โนราประพันธ์ศิลป์ โนราประเสริฐ ระเบียบศิลป์ โนรามนตรี พิชัยศิลป์

โนราซึ่งมีชื่อลงท้ายด้วยคำว่าศิลป์ดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นคำที่นิยมในการตั้งชื่อคณะโนรา และบางคณะจะลงท้ายด้วยคำว่า น้อย หรือดาวรุ่ง หมายถึง คณะโนราซึ่งกำลังจัดตั้งคณะหรือเปิดตัวนักแสดงรุ่นใหม่ กลุ่มโนราดังกล่าวนี้ ล้วนเป็นคณะโนราที่มีการแสดงแบบประยุกต์ คือ มีการแสดงโนราและมีการร้องเพลงลูกทุ่ง หรือมีวงดนตรีสอดแทรกในช่วงท้ายของขั้นตอนการแสดงโนรา เช่น

โนราสมพงษ์น้อยดาวรุ่ง หมายถึง โนราสมพงษ์ เกตุชู ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะโนราผู้ชายแห่งจังหวัดพัทลุง ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา เป็นโนราซึ่งมีการพัฒนาคณะโนราขึ้นมาในรูปแบบใหม่ มีการเพิ่มวงดนตรีลูกทุ่งหรือมีดาวรุ่งแห่งวงการร้องเพลงแสดงโนราหลายท่านมาร่วมงานในการแสดงโนราแต่ละครั้ง

โนราฉลุย ประดิษฐ์ศิลป์ หมายถึง โนราฉลุย โรจนเมธากุล ซึ่งเป็นโนราผู้หญิงแห่งจังหวัดกระบี่ ได้จัดตั้งคณะโนรา มีการพัฒนารูปแบบการแสดงโนราที่หลากหลาย มีการแสดงเรื่องหรือละครโนราแบบทันสมัย

จากสมณานามหรือสร้อยคำตามชื่อโนราเหล่านี้จะเป็นคำที่เรียกติดปากชาวบ้านอยู่ตลอดไป ไม่มีใครที่จะไปลบชื่อหรือเปลี่ยนสมณานามใหม่ได้เลย เนื่องจากคำดังกล่าวล้วนเหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกของโนรา ศิลปินโนราหรือชาวบ้านผู้แต่งตั้งสมณานามก็มีความภาคภูมิใจอยู่ตลอดไปนอกจากนี้การเกิดพัฒนาการหรือคำนิยมในการตั้งสมณานามและคณะโนราได้เปลี่ยนแปลงไปด้วย เนื่องจากความเจริญ ความก้าวหน้าทางการศึกษาและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้คำภาษาถิ่นใต้ ดั้งเดิมของโนราและตัวศิลปินโนรา ได้ถูกกระแสวัฒนธรรมการใช้ภาษาจากชุมชนเมืองหรือผู้ที่ใช้ภาษากลางมาปรับเปลี่ยนให้การเรียกชื่อหรือใช้ชื่อสอดคล้องใกล้เคียงกับศิลปะการแสดง

ของภาคกลางมากยิ่งขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ความงดงามด้านภาษาทำร่ำ ที่โนราบรรจงสร้างสรรค์ เรียงร้อยขึ้นมาก็มิได้สูญหายไปจากวัฒนธรรมของคนภาคใต้ โนรารุ่นใหม่ เช่น โนราจารุณี ชี้นอน โนราไข่น้อย ดาวจรัสแสง โนราสุนันทา เสน่ห์ศิลป์ โนราวินัส-ละมัยศิลป์ และ โนราธรรมนิตย์ สงวนศิลป์ ยังคงซัดทำว่บทกระหึ่มอยู่ทั้งภาคใต้ ตลอดไปนานแสนนาน

ถ้ามีโอกาสตั้งสติแล้วลองถามตัวเองว่า
เรามีชีวิตอยู่เพื่อใคร
บางครั้งอาจช่วยให้ลด ละ เลิก
สิ่งที่ไม่ใช่เป้าหมายในชีวิตเราออกไปได้